

NOCTUA

SIVE

NOVA EX BIBLIOTHECA VETERINARIA

Kiadja az Állatorvostudományi Egyetem, Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum

23. évfolyam
(2019)
3. szám125 éve született
dr. Semsey Géza

Az ismert mondás szerint a múlt ismerete nélkül nem építhetjük fel a jövőt.

Dr. Semsey Géza 1894-ben született Versecen. Középiskolai tanulmányait Gyöngyösön végezte, 1913-ban iratkozott be állatorvostan-hallgatónak. Az I. világháború alatt katonai szolgálatot teljesített és a harctéren 24 hónapot töltött. Az állatorvosi oklevelet 1921-ben szerezte meg. 1922-ben került a közbiztonságra, miután két évig a Farkas József vezette élettani intézetben működött. Néhány dr. Breuer Albert professzor utódjává 1929-ben a hússzemle előadójának hívták meg. Munkássága első szakaszában, 1930-ig főleg a bakteriológiai húsvizsgálattal foglalkozott. Ez időben munkájáról, a bakteriológiai húsvizsgálat adatairól, valamint annak szakmai elveiről az Állatorvosi Lapokban közölt számos dolgozatot.

Figyelmet érdemel, hogy Semsey járványtani szempontokat is érvényesített a húsvizsgálatban. Ő lett a mestere a bakteriológiai húsvizsgálatra épült járványtannak.

Amikor azt hangsúlyozzuk, hogy az állatorvosi élelmiszer-ellenőrzés az állatok születésétől a fogyasztó asztaláig terjed, hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy ez a mi generációnk felfedezése. El kell olvasni azonban Semsey Géza 1940-ben kiadott, „Piaci és laboratóriumi húsvizsgálat” c. könyvét, amelyből világosan kitűnik, hogy ezt a szakmai elvet már elődeink is hirdették. Konkrétan ezt írja Semsey Géza könyve előszavában:

„A teljesen egészséges állat húsa is ártalmassá válhat... az ember egészségére, ha azt célszerűtlenül tartják el, utólag szennyeződik vagy olyan anyagokkal keverik, amelyek az ember egészségét megtámadhatják. A húsvizsgálónak tehát a hús sorsát figyelemmel kell kísérnie a vágóhídtól egészen addig, míg a fogyasztóhoz jut.”

Húsvizsgálati bakteriológiai, valamint közegészségügyi-járványtani munkássága elismeréseképpen 1937-ben Semsey a húshigiéna mellett a tejhigiéna laboratórium vezetésére és a tejhigiéna

előadására is megbízást kapott. Az ő és tanítványai munkássága alapján ekkor kezdett kialakulni és önállósulni az élelmiszer-higiéni mikrobiológia, amely az állategészségügy fokozott közegészségügyi szerepére és jelentőségére irányította a figyelmet.

Az általa bevezetett húsbakteriológia a mikrobiológia erős ágaként, a közegészségügy egyre fokozódó igényeinek megfelelően hatalmas fejlődésnek indult. A mai élelmiszer-mikrobiológusok büszkén tekintenek elődjükre, Semsey Gézára, aki nemcsak a maga korának lett kimagasló élelmiszer-bakteriológusa, hanem jövőbe mutató tevékenységével a fejlődés további útját is meghatározta. (K.J.O.E.)

Szakmai tanulmányút –
Koppenhága

Dániában a könyvtári hálózat egy összefüggő, magas szinten szervezett rendszer, melynek alapjai a 19. századra vezethetők vissza, ugyanis ekkor alapították az első közkönyvtárakat gazdag kereskedők, farmerek, vagyos emberek összefogásával. A 20. század közepére a közkönyvtári hálózat az egész lakosságot lefedte. Ez a folyamat az 1960-as években zárult le, amikor már minden megye és helyi önkormányzat képes volt könyvtári szolgáltatásokat nyújtani a polgárok számára. Az 1970-es évektől kezdve mozgókönyvtári szolgáltatás működik, úgynevezett bibliobuszok segítenek az embereknek tájékozódni, könyveket szállítanak a településekre. Az alapelve, hogy a rosszabb anyagi helyzetben lévők számára is korlátlanul elérhető legyen a tudomány és a kultúra, azóta is változatlan. Ebből következik, hogy a közkönyvtárak alapszolgáltatásai minden dán állampolgár számára ingy-

nések. Napjainkban a lakosság 90%-a rendszeres könyvtárhasználó. Számukra a könyvtár nemcsak információs központ, hanem közösségi tér, családi és ifjúsági programok helyszíne.

2018 szeptemberében az ERASMUS+ keretében Koppenhágába látogattam. Az utazás fő célja az északi országok könyvtárügyének, a dán könyvtárosok szakmai munkájának megismerése és nemzetközi kapcsolatépítés volt. A szakmai tanulmányút során egy előre egyeztetett programterv szerint betekintést nyerhettem a Dán Királyi Könyvtár, Nemzeti Könyvtár és Koppenhágai Egyetemi Könyvtár különböző egységeinek működésébe.

Először a Természettudományi (KUB Frederiksberg), majd az Egészségtudományi Kar (KUB Nord) könyvtárát látogattam meg. Mindkettőről elmondható, hogy az olvasói terek kialakításával minden szempontból igyekeznek a felhasználók igényeit kielégíteni.

A KUB Frederiksberg nyilvános könyvtár és szolgáltatási központ. Előszörban a Frederiksberg Campus diákjait, oktatóit és kutatóit, valamint az egészségügyi és állatorvosi intézmények dolgozóit szolgálja. Gyűjtőkörébe tartoznak a biotechnológiával, a kertészettel, az emberi táplálkozással, az állattenyésztéssel, a mezőgazdasággal, a környezetvédelemmel, a növénybetegségekkel kapcsolatos és az állatorvos-tudományi témájú művek. A 300 férőhelyes könyvtárban a hallgatók rendelkezésére áll egy csoportos tanulásra alkalmas, 15 férőhelyes tanulószoba és egy 25 fő befogadására alkalmas oktatóterem, amely korábban számítógépes teremként funkcionált. Az utóbbi néhány évben a könyvtári számítógépek iránti kereslet jócskán lecsökkent, így mára összesen 33 db PC munkaállomás üzemel. A fizikai formátumú könyvek helyét egyre gyorsabb ütemben veszik át az e-könyvek, nyomtatott folyóiratot pedig már 10 éve nem vásárolnak. Ennek köszönhetően a polcok elkezdtek kiürülni, a ritkán használt könyvek raktárba kerültek. A felszabadult területeket előzetes felmérés alapján, a felhasználók igényeit szem előtt tartva sikerült úgy kialakítani, hogy mindenki megtalálja a számára ideális tanulóléhselyet. A könyvtár saját büfével, kávé- és csokoládéautomatákkal rendelkezik, enni és inni a könyvtár egész területén megengedett. A nyomtatás és a fény-

másolás az egyetem hallgatói számára félévenként 50 oldalig ingyenes, a keret kimerülése után azonban oldalanként 3 dán koronába kerül (kb. 130.- Ft).

A sok kisebb helyiségből álló raktár az alagsorban található, mindegyikben különböző hőmérsékletet és páratartalmat állítottak be a tárolt állomány igényeihez igazodva.

A KUB Nord 456 fő befogadására alkalmas egészségügyi szakkönyvtár és kari könyvtár. 220 fő számára biztosít csendes tanulóléhselyet, és összesen 141 fő veheti igénybe a csoportos tanulásra kialakított tereket és tanulószobákat. Továbbá 27 számítógépes munkaállomás és összesen 68 személynek elegendő, kanapékkal berendezett társalgó is rendelkezésre áll.

A Dán Királyi Könyvtár, Nemzeti Könyvtár és Koppenhágai Egyetemi Könyvtár a REX nevű közös, összetett könyvtári katalógust használja. Regisztráció után a felhasználók ezen a rendszeren keresztül érhetik el a könyvtári szolgáltatásokat jogosultságuktól függően. Innen érhetők el az előfizetett adatbázisok, itt történik a digitális dokumentumok kölcsönzése, előjegyzése, hosszabbítása, nyomtatási és digitalizálási kérelmek leadása, a terem- és eszközfoglalások és a kurzusokra való jelentkezés. Minden olyan anyag, amely nem található a REX-ben, megrendelhető online más dán vagy külföldi könyvtáraktól.

Az egyetem a PURE repozitórium-kezelő szoftvert használja, amely az in-

tézmény összes tudományos publikációját, projektjét, szakdolgozatát és PhD-dolgozatát nyilvántartja, egyben az oktatók és kutatók teljesítményének mérésére is szolgál.

A Dán Felsőoktatási Minisztérium egy stratégiát dolgozott ki a kutatási eredmények maximális hozzáférhetősége érdekében. Céllal tűzte ki, hogy 2025-től mindenki számára nyílt hozzáférésűvé (Open Access) kell tenni az összes dán kutatóintézet által kiadott tudományos publikációt, maximum 12 hónap embargóval.

A Dán Nemzeti Könyvtár legfontosabb feladatai közé tartozik a dán kulturális örökség gyűjtése, megőrzése és kereshetővé tétele. A kulturális örökség fogalma nemcsak a festményeket, könyveket, régi időkből származó tárgyakat, hanem a kortárs kulturális termékeket is magában foglalja. Ezek összegyűjtése, tárolása és megőrzése a könyvtár feladata. A teljesség igényével gyűjtik az összes dán nyelven megjelent könyvet, újságot, audiovizuális médiumot és internetes anyagot. A digitális kulturálisörökség-gyűjtemény tartalmazza az összes rádió- és televízióadást, reklámfilmet, gramfon- és vinyl lemezt, magnószalagot, CD-t, DVD-t, videojátékot az 1900-as évektől kezdve. 2005-től az egész dán internetes állomány archiválásra kerül, melyet a Netarchives-ban tárolnak. Ha valakinek ezen időszaknál korábbi megjelenésű dokumentumra lenne szüksége, a könyvtári katalógusban megrendelheti

a digitalizálást, amelyet ingyen elvégeznek, majd az előzetesen meghatározott módon eljuttatják a felhasználóhoz.

A dokumentumok digitalizálását a Digitális Kulturális Örökség Részleg végzi, szorosan együttműködve a könyvtár informatikai részlegével. 2018-ban a gyűjtemény mérete meghaladta a 4 petabájtot (1 petabájt = 1024 terabájt), és évente átlagosan 800 terabájttal növekszik.

Utam során betekintést nyerhettem a Digitalizáló Központ munkájába. A részleg számos olyan szkennert és fényképezőgéppel dolgozik, amelyekből csak néhány darabot gyártottak, rajtuk kívül a NASA és az FBI használ ilyeneket. Rendelkeznek egy multispektrumú fényképezőgéppel, amely infravörös és UV-fény kibocsátására képes, melynek segítségével festmények eredetiségét és régi nyomtatott anyagok korát képesek megállapítani. Ezen kívül számos különféle eszköz segítségét veszik igénybe attól függően, hogy milyen tárgyat digitalizálnak: 3D szkennert és nyomtatót, könyv-, fotó-, újság- és plakátdigitalizáló eszközök, hang- és képrögzítő berendezések.

Összességében elmondható, hogy a dán lakosság számára a könyvtárak töltik be a legsokoldalúbb és leglátogatottabb kulturális helyszínek szerepét. A dán könyvtárakban minden szempontból a felhasználó áll a középpontban, minden perc arról szól, hogy a felhasználói igényeket minél magasabb szinten elégítsék ki. A tanulmányút lehetőséget biztosított megismerni egy olyan szemléletet, amely a hazai könyvtárak számára is követendő példa lehet. (M.D.)

Múzeumok Éjszakája 2019

Az Állatorvostudományi Egyetem idén is csatlakozott a Múzeumok Éjszakája rendezvénysorozathoz, akárcsak az előző években. A campus 16 órától éjjelig állt a látogatók rendelkezésére, akik számtalan program közül válogathattak.

A bejáratnál már kora délutántól sokan gyülekeztek az ott helyet kapó állatsimogatóknak köszönhetően, ahová a Kanga Alapítvány biztosított számunkra törpemalacokat, kacskákat, tyúkokat a látogatók és a járókelők nagy öröme.

A Görénytartók Egyesülete jóvoltából 9 kedves és kézhez szoktatott görényt mutattunk be a tornateremben. Az egyesület tagjai a görényekkel, görénytartással kapcsolatban is készséggel álltak az érdeklődők rendelkezésére.

Az előadások idén anatómiai, pszichiátriai és kémiai témákat öleltek fel.

Dr. Reinitz László Zoltán előadásából megtudhatjuk, hogy a 3D nyomtatás manapság egyre nagyobb teret nyer, és kezd beépülni a gyógyításba és az oktatásba egyaránt.

Dr. Vincze Zoltán ismét rengeteg példával, kísérlettel alátámasztva mutatta be a hallgatóságnak, hogy miként befolyásolja életünket a kémia mindennapjaink során.

Ezután dr. Bodó Gábor: Lesántult a lovam, mit tegyek? és dr. Rácz Benke: Autizmus az állatokon? című előadása következett. Végül dr. Nyerges-Bohák Zsófia ismertette a ló-sporttudomány fejlődését.

A korábbi években megszokott módon az egyetemtörténeti kiállításban dr. Kótai István professzor, az állatorvoslás és egyetemtörténet oktatásának kiemelkedő alakja három alkalommal tartott anekdotákkal fűszerezett tárlatvezetést, amely mindig nagy sikernek örvend a látogatók körében.

Az este folyamán felnőttek és gyermekek egyaránt kiölthették a campusról és a szoborkertről szóló, valamint az egyetemtörténeti kvízt. A jól válaszolóknak apró ajándékban részesültek.

Az esemény alkalmából „Élet a vidéken – Állatok és emberek kapcsolata” címmel fotópályázatot hirdettünk, amelyre amatőr és profi fotósok jelentkezését vártuk. A szakmai zsűri által kiválasztott legjobb 20 fényképből kiállítás szerveztünk. A pályázat eredményét dr. Gálfi Péter, az MTA doktora hirdette ki. Az első három helyezett oklevélben és könyvutalványban részesült.

Idén második alkalommal kaptak helyet családi programok az egyetem parkjában. Állati kincsvadászatunkat a lófajtáink népszerűsítésének jegyében

állítottuk össze. A résztvevőknek végig kellett járniuk a parkban található állomásokat, és különböző állati témákban összemérni tudásukat. A feladatok teljesítéséért értékes ajándékok jártak. Közben a kertben a pónisimogatást és -lovaglást is kipróbálhatták a gyermekkel érkezők.

A legkisebbekről sem feledkeztünk meg, hiszen kreatív foglalkozásokkal: színezővel, kézműves játékkészítéssel vártuk őket. Állatos memóriajátékban mérhették össze emlékezőtehetségüket, de megtanulhatták azt is, melyik állatnak milyen a lábnyoma. Lovas rajzversenyt is hirdettünk, melynek két nyertes alkotója könyvet kapott ajándékba.

Társasjátéksarokkal bővítettük a kapcsolódni vágyók lehetőségeit. Nagy sikert aratott az állatos szójáték, a farmos kockapóker és a „Vedd meg a campust!” társasjáték, melyet külön erre a napra készítettünk. A kicsik és nagyobbak élvezettel rakták ki síkban és térben az óriás 3D puzzle-t.

A látogatottság és a szóbeli visszajelzések alapján sikeres rendezvényt tudhatunk magunk mögött. Köszönjük a részvételt, találkozunk jövőre is! (M.D.)